

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 120/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., Ž., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prípravu obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Úradu justičnej a kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina v konaní vedenom pod ČVS:OÚV-309/10-ZA-2002 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. decembra 2010 doručená sťažnosť J. M., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prípravu obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Úradu justičnej

a kriminálnej polície, Okresného riaditeľstva Policajného zboru Žilina (ďalej len „OR PZ Žilina“) v konaní vedenom pod ČVS:OÚV-309/10-ZA-2002.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi bola prokurátorom Okresnej prokuratúry Martin podaná na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) obžaloba pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné. Okresný súd uznesením z 28. júna 2010 vrátil trestnú vec sťažovateľa v zmysle § 188 ods. 1 písm. e) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) prokurátorovi na došetrenie z dôvodu potreby odstránenia závažných chýb prípravného konania a objasnenia závažných skutočností pre rozhodnutie. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) predmetné uznesenie svojím rozhodnutím sp. zn. 2 To/104/2010 zo 6. októbra 2010 zrušil a uložil okresnému súdu, aby vo veci znova konal a rozhodol.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa „Okresný súd v Žiline svojím rozhodnutím vrátiť vec prokurátorovi sa snažil sťažovateľovi zjednať nápravu porušenia jeho práva na obhajobu, keď v prípravnom konaní nebol oboznámený s celým spisovým materiálom vrátane jeho príloh. Krajský súd v Žiline mal preto rozhodnúť tak, že sťažovateľove právo na obhajobu malo byť prakticky ako aj reálne zrealizované.“

Svoju argumentáciu opiera sťažovateľ o tvrdenie týkajúce sa závažného procesného pochybenia, ku ktorému malo podľa jeho vyjadrenia dôjsť v prípravnom konaní, keď mu v rozpore s ustanoveniami § 166 ods. 1 Trestného poriadku nebolo umožnené „*zhliadnuť a vypočuť*“ obsah nosiča zvukovo-obrazového záznamu výsluchu svedka, tvoriaceho súčasť spisového materiálu. Toto pochybenie sa podľa názoru sťažovateľa premietlo do porušenia jeho základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru.

Vzhľadom na uvedené v závere sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru postupom OR PZ Žilina v konaní

vedenom pod ČVS:OÚV-309/10-ZA-2002 a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 €.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta v konaní pred ústavným súdom porušenie svojho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práva na prípravu obhajoby podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru v súvislosti s trestným stíhaním jeho osoby z dôvodu procesných väd prípravného konania.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti prihliada na to, že nie je iba jeho povinnosťou (ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti) zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné sudy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Danú skutočnosť zohľadňuje napokon aj znenie čl. 127 ods. 1 ústavy limitujúce právomoc ústavného súdu vo vzťahu k všeobecným súdom princípom subsidiarity, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd iba v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania.

Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného náprava procesných pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti k záveru, že platná právna úprava trestného konania v súčasnosti umožňuje sťažovateľovi ako obžalovanému v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany základných práv a slobôd garantovaných ústavou, ako aj práv zaručených dohovorom v ďalšom priebehu konania (na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov). Sťažovateľ môže uplatniť v rámci práva na obhajobu argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti postupov orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania na hlavnom pojednávaní pred okresným súdom, prípadne využitím opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) v trestnom konaní.

Právna úprava trestného konania vychádza zo zásady bezprostrednosti, ktorou sa riadi dokazovanie na hlavnom pojednávaní (§ 2 ods. 12 Trestného poriadku) a podľa ktorej má súd rozhodovať len na základe dôkazov, ktoré boli vykonané v konaní pred súdom. Právna úprava dokazovania na hlavnom pojednávaní (§ 207 a nasledujúce Trestného poriadku) sa pritom riadi zásadami kontradiktórnosti a rovnosti zbraní a umožňuje obhajobe aktívne sa podieľať na vykonávaní jednotlivých dôkazov, navrhnúť dôkazy, ako aj namietat' nezákonnosť alebo spochybňovať vierohodnosť dôkazov proti obžalovanému. Súd je pritom povinný pri svojom rozhodnutí prihliadať len na skutočnosti, ktoré boli prebraté na hlavnom pojednávaní, a opierať sa o dôkazy, ktoré boli na hlavnom pojednávaní vykonané (§ 220 ods. 2 Trestného poriadku). Obhajobe musí umožniť vyjadriť sa ku každému z vykonaných dôkazov a prípadne navrhnúť doplnenie dokazovania (§ 214 a § 218 Trestného poriadku). Vzhľadom na štádium konania v sťažovateľovej trestnej veci, s prihliadnutím na právnu úpravu dokazovania na hlavnom pojednávaní a na systém opravných prostriedkov v rámci úpravy trestného konania pred súdom bude môcť sťažovateľ argumentáciu obhajoby k zákonnosti, úplnosti a hodnovernosti dôkazov proti obžalovanému namietat' v ďalšom priebehu konania, pretože podkladom pre rozhodnutie súdu v jeho veci budú dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní (a nie v prípravnom konaní). Navyše, v právomoci súdu oprávneného konať o prípadnom odvolaní obžalovaného a taktiež v právomoci súdu konajúceho o prípadnom dovolaní je zrušiť napádané rozhodnutie súdu nižšej inštancie pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má

zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby [§ 258 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku], resp. zrušiť napádané rozhodnutie súdu nižšej inštancie pre porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom [§ 371 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Trestný poriadok v znení neskorších predpisov].

Vzhľadom na tieto skutočnosti dospel ústavný súd k názoru, že sťažovateľ má v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinné prostriedky na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie súdmi oprávnenými konať v jeho trestnej veci. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa do právomoci všeobecných súdov.

Nevyužitie uvedených možností ochrany označených práv sťažovateľa nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie ústavný súd považoval za právne irelevantné zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2011